

Guia per al desenvolupament del pla de circularitat dels establiments turístics de les Illes Balears

G
O
I
B

CONSELLERIA
MODEL ECONÒMIC,
TURISME I TREBALL

AETIB
AGÈNCIA D'ESTRATÈGIA
TURÍSTICA ILLES BALEARS

Finançat amb fons de l'Impost del Turisme Sostenible del Govern de les Illes Balears

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	3
2. CONTINGUT DEL PLA DE CIRCULARITAT	4
2.1. Fitxa de l'establiment	5
2.2. Avaluació circular	6
2.2.1. Indicadors de l'àrea prioritària d'energia	7
2.2.2. Indicadors de l'àrea prioritària d'aigua	8
2.2.3. Indicadors de l'àrea prioritària de materials i residus	9
2.2.4. Indicadors de l'àrea prioritària d'aliments	9
2.2.5. Indicadors de governança i sensibilització de l'organització	10
2.3. Planificació circular	11
2.3.1. Anàlisi interna	12
2.3.2. Definició d'objectius	13
2.3.3. Pla d'acció	13
Annex I. Definició de mesures per aconseguir els objectius establerts en l'estratègia	15
Annex II. Guies i exemples de bones pràctiques	17
Annex III. Exemple del Pla de circularitat	19
A) Fitxa de l'establiment	19
B) Avaluació circular	20
C) Planificació circular	21

1. INTRODUCCIÓ

El desenvolupament d'aquesta guia s'ha basat en el que dicten els articles del capítol II de la Llei 3/2022, de 15 de juny, de mesures urgents per a la sostenibilitat i la circularitat del turisme de les Illes Balears.

Aquesta guia ofereix **un seguit de pautes i indicacions als establiments del sector turístic de les Illes Balears per facilitar la redacció del seu Pla de circularitat**, del qual hauran de disposar a partir de **l'1 de maig de 2023** els allotjaments turístics amb categories mínimes de **quatre estrelles o de quatre claus**, i a partir de **l'1 de gener de 2024, la resta d'allotjaments turístics** subjectes, d'acord amb la Llei 3/2022, de 15 de juny de 2022, de mesures urgents per a la sostenibilitat i la circularitat del turisme de les Illes Balears.

La guia constitueix una eina que permetrà als establiments turístics de les Illes Balears aplicar els principis de la circularitat en les seves operacions i així poder elaborar el seu Pla de circularitat. En la guia s'inclouen definicions clares i senzilles, exemples rellevants i casos de bones pràctiques que serviran d'inspiració a les empreses turístiques de les Illes Balears.

Cada establiment ha de desenvolupar el seu Pla de circularitat que incorporarà la planificació circular, orientada a traçar les línies d'acció i fer-les operatives, i **l'avaluació circular**, destinada a mesurar el progrés de l'estratègia de circularitat.

A fi que el Pla de circularitat s'integri de manera adequada en el model de negoci i de presa de decisions de l'empresa, **la llei assenyala l'obligació que sigui conegut i assimilat per tots els nivells jeràrquics de l'empresa**. Per a això, el document on es plasmi el Pla de circularitat esmentat **ha d'estar a disposició de les persones treballadores a fi que el puguin consultar**.

El Pla de circularitat, així com la seva modificació, revisió o renovació, s'ha de reflectir en un document en format físic o electrònic que estarà a disposició dels inspectors de l'administració turística i dels representants legals de les persones treballadores.

Aquesta guia inclou les exigències mínimes per al compliment de la llei. No obstant això, l'empresa pot utilitzar, addicionalment, marcs estratègics i aplicacions d'autodiagnòstic reconegudes pel sector turístic i el Govern Balear, com és el cas de l'aplicació d'autodiagnòstic I|CIRCHOT de la Fundació Impulsa, que ha assessorat i acompanyat en l'elaboració d'aquesta guia.

2. CONTINGUT DEL PLA DE CIRCULARITAT

El Pla de circularitat és el document que incorpora les prioritats i línies d'acció definides per cada establiment, integrant pautes de planificació, consum i producció, i compromís circular a la seva estratègia de negoci, els seus processos interns i les relacions amb els seus principals grups d'interès.

El Pla de circularitat consta de la planificació circular, orientada a traçar línies d'acció i fer-les operatives, i l'avaluació circular, que té l'objectiu de mesurar el progrés de l'estratègia de circularitat.

En el Pla de circularitat, s'hi han de fer constar la metodologia, l'aplicació de diagnòstic, el marc estratègic o el procediment emprat per establir l'avaluació circular. Aquesta metodologia de càlcul dels indicadors s'haurà d'indicar a l'apartat d'Avaluació circular, tal com es mostra en l'exemple de l'annex 3.

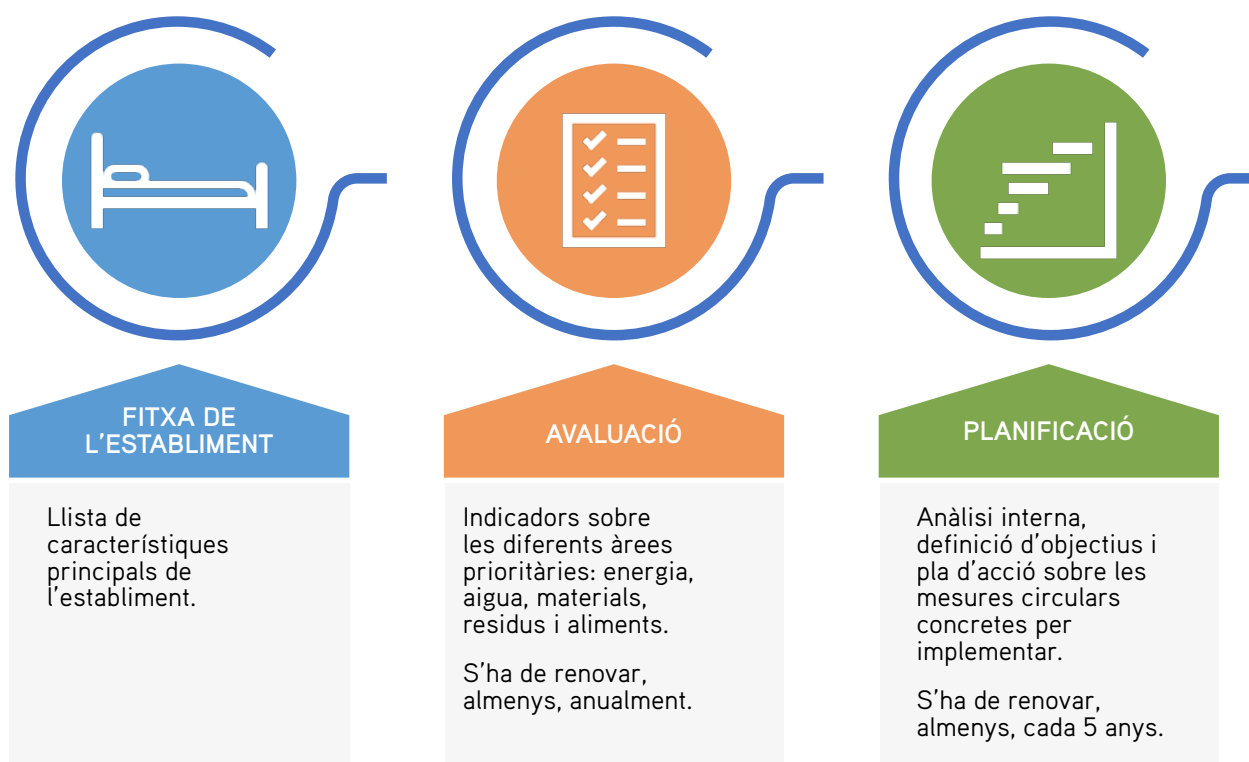

Figura 1. Esquema del Pla de circularitat

2.1. Fitxa de l'establiment

A la fitxa de l'establiment hi haurà de constar la identificació de l'allotjament turístic, l'empresa a la qual pertany i la identificació dels responsables de les línies d'acció del pla. A continuació, es mostra la llista de la informació que ha de contenir:

Taula 1. Fitxa de l'establiment

CAMPS OBLIGATORIS	CAMPS OPCIONALS
<ul style="list-style-type: none">✓ Nom de l'establiment✓ Nom de l'empresa a la qual pertany✓ Activitat de l'allotjament turístic✓ Període d'obertura i activitat de l'allotjament turístic (dades de l'últim exercici)✓ Càrrec i nom de la persona responsable de l'elaboració del pla✓ Estructura organitzativa i identificació dels responsables de les diferents línies d'acció que preveu el pla✓ Durada prevista del pla. <i>El Pla de circularitat tindrà una vigència màxima de cinc anys i haurà de ser renovat periòdicament pel període de durada fixat.</i>	<ul style="list-style-type: none">✓ Adreça✓ Categoria (nombre d'estrelles o de claus)✓ Capacitat d'ocupació✓ Àrea total de l'establiment (superfície útil i àrea construïda) (m²)✓ Llistat de serveis i instal·lacions principals✓ Càrrec i nom de la persona responsable de l'elaboració del pla✓ Data de publicació de l'informe

En cas de realitzar-se canvis durant el transcurs del pla de circularitat, els canvis es poden incorporar a la següent avaluació periòdica corresponent.

En aquest apartat també s'haurà d'indicar:

- **El compromís amb els requisits legals:** fa referència a tots els objectius introduïts en el text legal en matèria de circularitat que afecten l'empresa. Aquests es poden detallar de manera genèrica, per exemple, "L'empresa subscriu tots els compromisos col·lectius de reducció de la generació de residus de la Llei 8/2019 de residus i sòls contaminants, i de reducció d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle de la Llei 19/2019 de canvi climàtic i transició energètica, així com tota la normativa que l'afecti en matèria de circularitat."
- **Altres compromisos i objectius que l'empresa subscriu:** fa referència als objectius autoestablerts segons la planificació circular.

2.2. Avaluació circular

El primer Pla de circularitat inclou una **avaluació circular inicial**, feta a través del càlcul d'indicadors definits en aquesta guia, per saber l'estat actual en matèria de circularitat de l'establiment turístic. Posteriorment, **amb periodicitat anual es durà a terme una nova avaluació de seguiment del pla ja elaborat**, recalculant els indicadors per determinar el progrés amb relació a l'economia circular.

És recomanable que totes les avaluacions siguin documentades en el Pla de circularitat, mantenint una traçabilitat anual dels diferents indicadors. Aquesta traçabilitat permetrà **saber el progrés i alinear els indicadors a objectius establerts en el Pla de circularitat**.

Al pla de circularitat s'ha de fer constar la metodologia, l'aplicació de diagnòstic, el marc estratègic i/o el procediment utilitzat per fer l'avaluació circular.

- A continuació, es detallen els indicadors que formen part de l'avaluació circular exigits per la Llei. No obstant això, hi ha altres indicadors addicionals que poden ser útils per definir l'estratègia del Pla de circularitat. Es recomana incorporar els altres indicadors que cada empresa estimi oportuns tenint en compte les característiques de l'allotjament turístic.
- A l'annex 3 es poden consultar exemples detallats sobre com incloure aquesta informació.

2.2.1. Indicadors de l'àrea prioritària d'energia

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Petjada de carboni anual per pernoctació en kCO_2e	<p>La petjada de carboni és un indicador ambiental que vol reflectir la totalitat de gasos amb efecte d'hivernacle emesos per efecte directe o indirecte d'un individu, organització, esdeveniment o producte. L'indicador que s'ha de presentar en el pla és l'obtingut mitjançant el càlcul total de la petjada de carboni anual dividit entre el nombre de pernoctacions anuals.</p> <p>A l'enllaç següent es troba tota la informació relativa al Registre Balear de la Petjada de Carboni, on es detallen els requisits normatius sobre aquesta qüestió.</p>	$kCO_2e/$ <i>pernoctació</i>	<p>En cas de no tenir un control sobre la petjada de carboni de l'allotjament, per calcular aquest indicador caldrà utilitzar una eina de càlcul admesa pel Govern Balear.</p> <p>Eines disponibles:</p> <ul style="list-style-type: none">• Calculadora de petjada de carboni del Govern de les Illes Balears: https://www.caib.es/sites/canviclimatic2/es/calculadora_de_petjada_de_carboni/ <p>Calculadora de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) associades a les activitats d'una organització, empresa o administració, tant les emissions directes (Abast 1) com les emissions indirectes degudes al consum d'electricitat (Abast 2) seguint la metodologia i el procediment de càlcul basat en la norma UNE-EN ISO 14064-1.</p> <p>La calculadora ofereix una guia de suport.</p>

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Certificació d'eficiència energètica de l'edifici	<p>El juny del 2021 va entrar en vigor el Reial decret 390/2021, d'1 de juny, pel qual s'aprova el procediment bàsic per a la certificació de l'eficiència energètica dels edificis. Des de l'entrada en vigor d'aquest reial decret, també és obligatori que obtinguin la certificació energètica de l'edifici, a més dels edificis nous i els edificis que es lloguin o es venguin, els edificis o parts d'edificis en els quals es facin reformes i ampliacions, i les construccions amb una superfície útil superior a 500 m2 amb ús, entre d'altres, residencial públic (hotels, hostals, residències, pensions, apartaments turístics i similars) i restauració (bars, restaurants, cafeteries i similars).</p> <p>Segons el mateix reial decret, el certificat energètic per a aquests edificis hauria d'estar disponible abans del 3 de juny de 2022.</p>	<p><i>Consum d'energia: kWh/m² any</i></p> <p><i>Emissions: kg CO₂/m² any,</i></p> <p><i>+ lletra associada</i></p>	<p>En cas que l'establiment no estigui obligat a disposar del certificat segons el Reial decret 390/2021, i, per tant, no tingui encara aquesta certificació, l'haurà d'obtenir per poder fer l'avaluació.</p> <p>Hi ha dues vies per obtenir aquest certificat, una opció és contractar un professional o una empresa que faci aquesta classe de servei, o en cas que a l'establiment hi treballi un arquitecte, arquitecte tècnic, aparellador, enginyer o enginyer tècnic, podria gestionar el certificat emprant alguna de les eines habilitades.</p> <p>Els programes més utilitzats per a la certificació d'edificis amb ús terciari són:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lider-Calener eina unificada (HULC) S'aplica a edificis nous i existents, i es poden certificar edificis de qualsevol ús, residencial privat o petit i mitjà terciari. Per al cas de gran terciari cal exportar a Calener GT. • CE3X Limitat a ús residencial i petit i mitjà terciari. No certifica edificis i parts d'edificis nous d'ús terciari amb una potència tèrmica instal·lada de 70 kW o més. <p>Al web del Ministeri es poden trobar totes les eines disponibles: Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic - Procediments per a la certificació d'edificis (energia.gob.es)</p>

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Capacitat de proveïment d'energia	<p>Percentatge de l'energia autogenerada de fonts renovables (fotovoltaica, eòlica...) respecte al total d'energia consumida a l'any a l'establiment.</p>	%	$100 \times \frac{\text{Energia total generada anualment mitjançant fonts renovables (kWh)}}{\text{Consum total anual de l'establiment (kWh)}}$

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Potència renovable instal·lada	Potència d'energia renovable instal·lada	<i>kW</i>	<p>La potència instal·lada es correspon amb la potència activa màxima que pot assolir una unitat de producció i està determinada per la potència menor de les especificades a les plaques de característiques dels grups motor, turbina o alternador instal·lats en sèrie o, si s'escau, quan la instal·lació estigui configurada per diversos motors, turbines o alternadors en paral·lel, és la menor de les sumes de les potències de les plaques de característiques dels motors, turbines o alternadors que es trobin en paral·lel (art. 3 del RD 413/2014).</p> <p>En el cas d'instal·lacions fotovoltaïques, la potència instal·lada és la menor d'entre les dues següents:</p> <p>a) la suma de les potències màximes unitàries dels mòduls fotovoltaïcs que configuren la instal·lació esmentada, mesurades en condicions estàndard segons la norma UNE corresponent.</p> <p>b) la potència màxima de l'inversor o, si escau, la suma de les potències dels inversors que configuren la instal·lació esmentada.</p>
Capacitat d'emmagatzematge	Capacitat d'emmagatzematge de l'energia renovable generada, mitjançant bateries.	<i>kW</i>	

2.2.2. Indicadors de l'àrea prioritària d'aigua

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Capacitat d'autoproveïment d'aigua	Percentatge que el volum d'aigua autocaptada i/o depurada representa sobre el consum total d'aigua de l'establiment i les seves instal·lacions.	<i>%</i>	$100 \times \frac{\text{Aigua anual autocaptada (p.ex.: recollida d'aigua de pluja + aigua regenerada) (l)}}{\text{Litres totals anuals consumits}}$
Consum anual d'aigua	Quantitat total d'aigua consumida, expressada en litres, provinent de la xarxa pública.	<i>litres</i>	

2.2.3. Indicadors de l'àrea prioritària de materials i residus

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Reciclatge de residus d'obres, reformes i demolicions	Percentatge total de residus de construccions i demolicions reciclats d'altres obres o d'obres pròpies, en obres realitzades per l'establiment durant l'últim exercici, o, quan no se'n tinguin, durant l'últim projecte d'obra.	%	$100 \times \frac{\text{Materials reciclats o reutilitzats incorporats en les obres de l'establiment (t)}}{\text{Material total emprat (t)}}$
Recollida selectiva de residus¹	Estimació anual del volum de residus per pernoctació recollits selectivament, corresponents a la suma de fraccions paper i cartó, vidre i envasos, entre d'altres.	m ³ /pernoctació	<p>Per fer l'estimació anual del volum de residus s'ha de comptabilitzar la quantitat de contenidors de cada tipus generats anualment i calcular el volum general partint del volum del contenidor multiplicat pel nombre de contenidors generats. El resultat de l'indicador serà la suma de tots aquests.</p> $\frac{\text{Nombre de contenidors anuals x volum dels contenidors (m3)}}{\text{Nombre total de pernoctacions}}$ <p>Per al cas d'altres residus que reculli un gestor de residus, es pot extreure el valor del registre del gestor de residus.</p>

¹ Es recomana fer el seguiment de cada residu per separat, encara que no sigui obligatori, ja que serà una informació valuosa a l'hora de veure l'impacte de les accions que es facin en matèria de circularitat en cada una de les fraccions de residus. L'objectiu és reduir tots els residus. No obstant això, es pot il·lustrar progrés circular si, per exemple, es compara amb l'evolució de la fracció de residus sòlids urbans i també disminueix de la mateixa manera o més, la qual cosa indicaria que s'ha incrementat el reciclatge.

2.2.4. Indicadors de l'àrea prioritària d'aliments

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Consum de productes de quilòmetre zero	Definició Percentatge de la despesa de productes de quilòmetre zero anual (entesos com a productes elaborats a les Illes Balears) sobre el total de despesa anual en aliments i begudes de l'establiment.	%	<p>S'ha de calcular la despesa total anual feta en la compra d'aliments i begudes de l'establiment elaborats a les Illes Balears, dividir-la entre el total de la despesa realitzada en la compra d'aliments i begudes, i multiplicar el resultat per 100.</p> $100 \times \frac{\text{Despesa en aliments i begudes de km0 (€)}}{\text{Despesa total en aliments i begudes (€)}}$ <p>En cas de no tenir un registre sobre els productes adquirits de km0, s'haurà de començar a elaborar aquest registre per disposar de dades per a les avaluacions futures.</p>

En el cas dels productes elaborats o fabricats, que no siguin productes primaris, s'entendran que són de quilòmetre 0 si els ingredients amb els quals s'elaboren són també produïts en l'àmbit de les Illes Balears.

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Cistell que minimitza l'ús d'envasos²	Percentatge que els productes a granel o amb envasos reutilitzables/biodegradables representen sobre el total de partides de despesa de proveïments d'aliments i begudes de l'establiment.	%	<p>S'ha de calcular el total de la partida anual de productes comprats a granel o amb envasos reutilitzables o biodegradables, dividir-lo pel total de la despesa de proveïment anual de l'establiment, i multiplicar el resultat per 100.</p> $100 \times \frac{\text{Partida anual de productes a granel + productes en envasos reutilitzables i bio (€)}}{\text{Despesa anual proveïment (€)}}$ <p>En cas de no tenir un registre sobre aquesta mena de productes adquirits, s'haurà de començar a elaborar aquest registre per disposar de dades per a les avaluacions futures.</p>

² Encara que aquest indicador obligatori només fa referència a la cistella de la compra de productes alimentaris, és molt recomanable afegir com a indicador complementari o opcional el mateix aplicat al conjunt de compres de l'establiment o, en defecte d'això, a la cistella de la compra de productes d'higiene i neteja, ja que és una àrea amb especial potencial de reducció de l'ús d'envasos i, per consegüent, generació de residus.

2.2.5. Indicadors de governança i sensibilització de l'organització

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Inversió vinculada a bones pràctiques circulars	Inversió feta en infraestructures i equipaments, formació de treballadors i equips i integració tecnològica vinculada a la implementació de bones pràctiques circulars a l'establiment. Expressat en percentatge sobre la inversió total dels últims tres exercicis.	%	<p>S'ha de calcular la inversió realitzada en accions per a la implementació de bones pràctiques circulars a l'establiment durant els últims tres exercicis (p. ex.: formació als treballadors sobre optimització de l'ús de detergents i aigua a la bugaderia, separació i prevenció de residus; programes per a la sensibilització als clients per a la reducció del consum d'aigua; inversió en equips reutilitzats o reparats; incorporació de tecnologies per reduir el malbaratament alimentari; incorporació de tecnologies que ajudin a reduir el consum, etc.), dividir-la pel total d'inversions fetes en els últims tres exercicis a l'establiment, i multiplicar el resultat per 100.</p>
Plantilla que ha rebut formació relacionada amb circularitat	Percentatge de treballadors que han rebut alguna mena de formació en circularitat en l'últim exercici respecte del total.	%	<p>S'entén per formació relacionada amb la circularitat aquella que els seus continguts serveixin per tal de reduir el consum de recursos o generació de residus de l'empresa.</p>

INDICADOR	DEFINICIÓ	UNITATS DE CàLCUL	CÀLCUL
Proveïdors que operen amb un codi de conducta circular	Percentatge de proveïdors que disposin d'una política d'empresa circular plasmada en un document oficial i que estableixi el codi de conducta de l'empresa per reduir el consum de recursos i la generació de residus (p. ex.: proveïdors de km0, que disposen de segells de sostenibilitat, que tenen un compromís amb la reducció d'emissions i mostren les pràctiques que duen a terme, que no utilitzen químics que malmetin el medi ambient, que redueixen el consum d'envasos, etc.).	%	Calcular, a la llista de proveïdors habituals, el percentatge dels que operen amb un codi de conducta circular. En cas de no tenir aquests proveïdors identificats, s'ha de fer l'exercici d'identificar-los per poder proporcionar la dada de l'indicador. Es recomana dur a terme una avaluació per a cada proveïdor a fi de determinar si es consideren dins de la llista de proveïdors circulars.
Recopilació d'accions efectuades sobre l'ús circular als clients	Comunicacions trameses als clients amb recomanacions o guies en matèria d'estalvi d'energia, il·luminació, climatització, estalvi d'aigua, servei de bufets, separació de residus a les habitacions i recanvi de tovalloles o llençols, entre altres pautes.	<i>Llista d'accions concretes</i>	

2.3. Planificació circular

La planificació circular comprèn la relació de tasques i accions, periodificació, dotació de recursos, inversions, protocols i qualsevol altre mitjà humà, material i econòmic necessari per garantir l'execució de les línies d'acció incloses en el Pla de circularitat. Cada establiment ha d'elaborar la planificació circular partint de la seva visió estratègica i línies d'acció definides, la qual té una vigència màxima de cinc anys, per la qual cosa s'ha de renovar, almenys, quinquennalment.

Per poder dur a terme aquesta planificació cal fer una reflexió inicial que permeti avaluar quina estratègia s'ha d'adoptar i definir uns objectius que permetin millorar la circularitat de l'establiment. Finalment, i partint dels objectius plantejats, s'han de plasmar les accions i el pla d'acció que cal dur a terme per arribar als objectius fixats. A continuació, es mostra un esquema del procés:

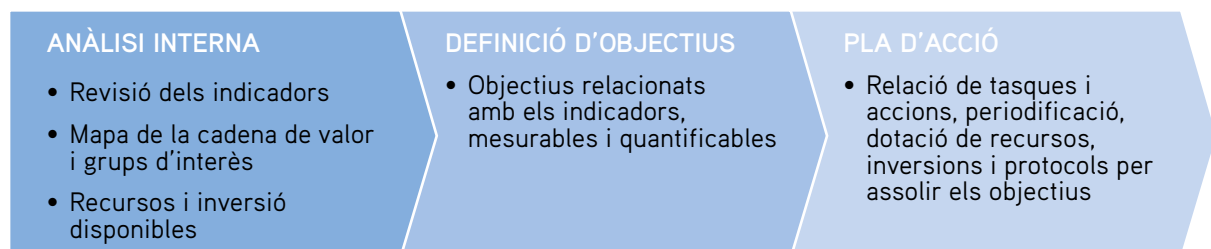

Figura 2: Esquema de la planificació circular

2.3.1. Anàlisi interna

Per a aquesta fase, són vàlids els cir i les eines d'anàlisi empresarial per a l'avaluació de projectes, per exemple, l'anàlisi PESTEL per explorar el panorama general de l'entorn del negoci, l'anàlisi DAFO per detectar debilitats i fortaleses del negoci en relació amb la circularitat, i identificar amenaces i oportunitats en aquest àmbit, el business model Canvas per tenir una imatge general sobre el model de negoci i totes les parts que el componen, etc.

En aquesta guia, s'indiquen els aspectes més rellevants que s'han de tenir en compte per dur a terme les fases següents:

a. Indicadors

L'avaluació dels indicadors permet obtenir una visió àmplia i transversal per entendre i analitzar quin és l'estat de l'establiment en matèria de circularitat.

És necessari dur a terme un procés de reflexió que permeti a l'empresa avaluar quina estratègia ha d'adoptar per garantir la transició envers la circularitat sota un model comú entre la mateixa empresa i els seus grups d'interès.

Es recomana tenir en compte quines debilitats es reflecteixen en cada una de les àrees prioritàries, establint un procés de consulta als membres implicats en cadascuna i analitzant els indicadors obtinguts, així com d'altres que l'establiment hagi considerat necessari calcular (p. ex.: punts de màxim consum d'aigua i energia). D'aquesta manera, es determinaran les àrees en les quals cal prestar una atenció especial en establir els objectius en la planificació circular, prioritzant les àrees on els indicadors mostrin un rendiment o una ineficiència circular pitjors o on hi hagi un potencial de millora més gran, ateses les circumstàncies tècniques o econòmiques.

b. Mapa de la cadena de valor i grups d'interès

Es recomana elaborar un mapa de la cadena de valor, que permeti identificar els actius, processos i grups d'interès que es puguin veure implicats en l'estratègia de circularitat.

La identificació i participació dels stakeholders o grups d'interès és clau, particularment treballadors/res, proveïdors, clients i comunitat local (a més d'identificar tots els grups d'interès potencials que estiguin afectats pel seu servei o projecte, que tinguin influència, interès o preocupació sobre el seu èxit). No només en aquest procés, sinó en l'habitual presa de decisions i definició d'estratègies.

La importància de la participació dels stakeholders es pot visualitzar, per exemple, en la necessitat de coordinació amb els proveïdors a l'hora de reduir els residus d'envasos (possibilitat que siguin retornables, biodegradables o senzillament d'un volum més gran).

A la guia [“Managing the transition to circular economy – for tourism providers”](#) (CEnTour, 2020), es mostra un exemple de com dur a terme un mapatge de stakeholders.

c. Recursos i inversió disponibles

Anàlisi dels recursos disponibles per dotar de recursos econòmics, personals i materials la implementació del Pla de circularitat.

2.3.2. Definició d'objectius

Una vegada feta l'anàlisi interna, s'han de definir els objectius principals del Pla de circularitat. Aquestes metes han d'anar alineades amb la millora dels resultats obtinguts dels indicadors durant l'avaluació circular.

Una possible eina per donar suport a la definició d'objectius és la metodologia SMART (Doran, 1981). Es tracta d'un acrònim de l'anglès que defineix les característiques bàsiques dels objectius SMART. Aquests han de ser:

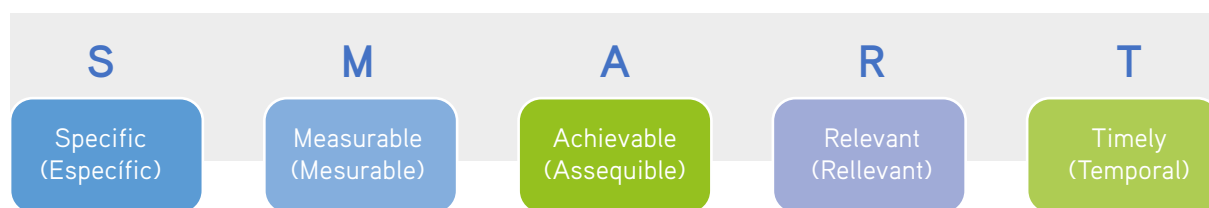

Figura 3. Definició dels objectius SMART (Doran, 1981)

Alguns exemples en la definició d'objectius són:

- Reducció de la petjada de carboni per pernoctació un 10% en 5 anys.
- Increment de l'autoconsum energètic un 60% en 2 anys.

És important comunicar aquests objectius al personal de l'establiment i als stakeholders per involucrar-los i motivar-los en la seva consecució.

Per intentar assolir els objectius fixats en l'estratègia, l'empresa haurà de definir un seguit d'activitats i accions que es mostraran de manera planificada en el Pla de circularitat, detallat a continuació.

2.3.3. Pla d'acció

En el pla d'acció s'han d'especificar les accions que cal dur a terme per aconseguir els objectius fixats. A fi de donar una idea de possibles accions per dur a terme, aquesta guia presenta als annexos 1 i 2 diferents exemples i proporciona eines per identificar bones pràctiques.

Aquest pla d'acció ha d'incloure:

- Les activitats per fer, les inversions, les accions i els protocols necessaris per assolir els objectius fixats en les línies d'acció incloses en el Pla de circularitat i la seva periodificació;
- Els mitjans humans i materials necessaris;
- L'assignació dels recursos econòmics que calguin per a la consecució dels objectius proposats.

A la taula següent es mostren aquests requisits:

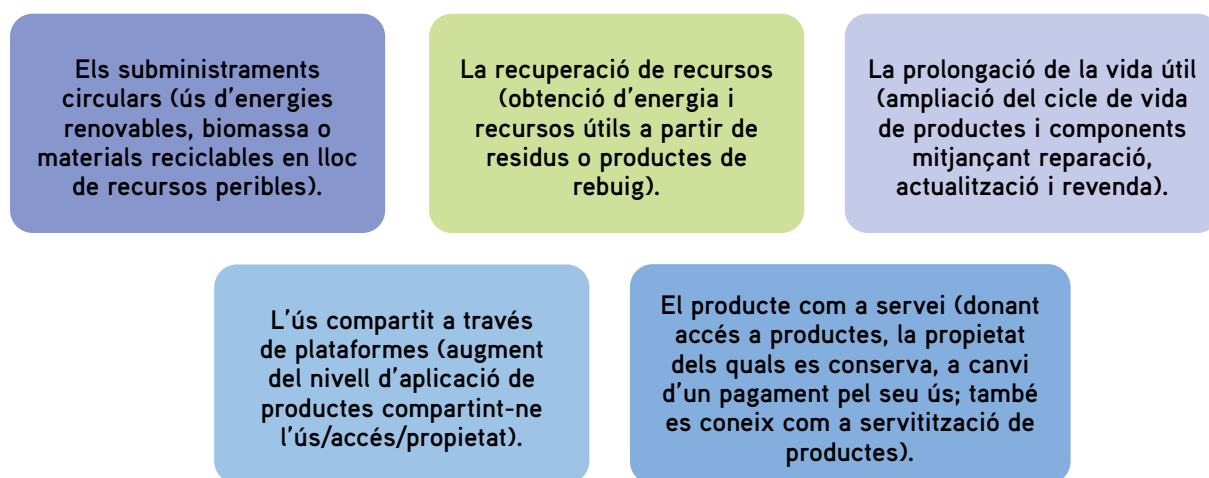
Taula 2. Fitxa de l'acció del pla circular

ACCIÓ N. 1 - Títol de l'acció	
Àrea prioritària	Àrea o àrees implicades en l'acció
Descripció	Descripció de l'acció
Responsables de l'acció	Identificació de la persona responsable dins de l'organització de dur a terme l'acció i identificació d'altres agents implicats (proveïdors, clients, etc.).
Agents implicats	
Objectiu de l'acció	Quins objectius generals o específics s'esperen complir amb l'acció
Indicadors relacionats amb l'acció	Llista d'indicadors relacionats amb l'acció
Pla d'activitats	Llista d'activitats i tasques que cal dur a terme per poder implementar l'acció de manera cronològica
Recursos necessaris (humans, materials, econòmics)	Descripció dels recursos necessaris per dur a terme l'acció
Inversió	Pressupost necessari per completar l'acció
Període / temporalitat	Quan està previst començar i acabar la implementació de l'acció
Beneficis	Identificació qualitativa dels beneficis econòmics, socials i mediambientals que aportarà l'acció

ANNEX I.

Definició de mesures per aconseguir els objectius establerts en l'estratègia

A grans trets, els models principals d'economia circular són els següents:

Font: Guía para la aplicación de la economía circular en el sector turístico de España. Segittur

A continuació, es faciliten alguns exemples de mesures per millorar la circularitat en cada àrea prioritària:

Mesures en l'àrea prioritària d'energia

- **Reducció de l'ús d'energia** mitjançant la incorporació de sistemes d'eficiència energètica i de baix consum, sistemes d'automatització i optimització de la gestió energètica, o sistemes passius, com ara millorar l'aïllament dels edificis.
- Autoproducció d'**energia provinent de fonts renovables**, com la solar i l'eòlica, o bé contractes de proveïdors d'energia que assegurin energia d'origen renovable.
- Realització d'una **auditoria energètica** per determinar els principals punts de consum i estratègies d'optimització energètica.
- Monitoratge dels consums energètics per detectar patrons de consum i zones de consum més elevat.

Mesures en l'àrea prioritària d'aigua

- **Mesures d'estalvi d'aigua** que permetin preservar els recursos hídrics.
- **Foment d'un ús responsable de l'aigua**, a través de missatges de sensibilització.
- **Tractament de l'aigua** (químic, físic, biològic).
- Instal·lació de sistemes de **reutilització d'aigües grises**.
- Instal·lació de sistemes de **recollida d'aigües pluvials**.
- **Monitoratge del cicle de l'aigua**, disposant d'informació en temps real a través de sensors per assegurar un ús eficient de l'aigua.

Mesures en l'àrea prioritària de materials i residus

- Foment del **consum responsable**.
- Foment de la **logística inversa**.
- Tria de **productes de consum reciclats o reciclables** (p. ex.: disposar de proveïdors que proporcionen lloguer de llençols, fundes i altres productes tèxtils, reciclatge de tèxtils com ara llençols en mal estat per crear catifes, draps o aïllament en materials de construcció, entre d'altres).
- Durabilitat – prioritzar **productes amb un cicle de vida llarg i reutilitzables**.
- **Minimització de la generació de residus a les instal·lacions turístiques**, fomentant la prevenció, la reparació, la reutilització i el reciclatge, a la mateixa activitat o en altres indústries.
- **Reducció o eliminació de l'ús i el rebuig de materials perillosos**.

Mesures en l'àrea prioritària d'aliments

- Subministrament de **productes alimentaris locals i de temporada**, minimitzant o eliminant les necessitats de transport.
- Tria d'**aliments de producció biològica**, envasats o embalats de manera sostenible (ecodisseny i biomaterials).
- Reducció del malbaratament alimentari a través del **monitoratge del recorregut del cicle alimentari**, donant suport a la previsió de demanda, optimització de processos i traçabilitat, a més del càlcul del malbaratament d'aliments mitjançant eines digitals.
- Elaboració de nous **protocols d'actuació en els serveis de restauració** (cuina i sala) per **minimitzar el malbaratament d'aliments**.
- Aliances amb comunitats de marques i serveis contra el **malbaratament alimentari**.

ANNEX II.

Guies i exemples de bones pràctiques

A continuació, s'ofereix una llista de referències a guies de bones pràctiques i directoris de casos d'èxit que serveixen d'exemple per identificar possibles accions que pot dur a terme l'establiment:

- [IICIRCHOT](#): Eina orientada a facilitar l'avaluació o l'autodiagnòstic de les empreses hoteleres de les Balears per a la implementació de bones pràctiques circulars. Pot servir per fer l'avaluació del Pla de circularitat, sempre que s'efectuï en l'àmbit d'establiment i incorpori en un annex adjunt els indicadors obligatoris que no quedin reflectits en l'eina.
- [Circularitat hotelera i competitivitat: manual per a la implementació de bones pràctiques](#) (Fundació IMPULSA BALEARS, 2020).
- Document que integra un nou marc estratègic orientat a promoure el progrés del model actual de negoci hoteler envers la noció de circularitat.
- [Suma't al trànsit circular. Guia per a companyies hoteleres](#) (Fundació IMPULSA BALEARS, 2022).

Eina d'acompanyament útil durant la definició de l'estratègia circular.

- [Guía para la aplicación de la economía circular en el sector turístico de España](#). (SEGITTUR).

L'annex inclou 30 bones pràctiques d'economia circular en el sector turístic.

- [Manual para la transición de una PYME turística hacia una economía circular](#) (SEGITTUR).

Aquest manual proporciona una guia per al desenvolupament del full de ruta per a la implementació de l'economia circular en el turisme, i ofereix un seguit de bones pràctiques al capítol VI.

- [Circular Tourism Self Assessment](#) (InCircle, 2020).

Eina d'autoavaluació que, en acabar, proporciona un Excel amb diferents iniciatives i casos de bones pràctiques.

- [Destination: A circular tourism economy. A handbook for transitioning toward a circular economy within the tourism and hospitality sectors in the South Baltic Region](#). (Centre for Regional and tourism Research, Dinamarca, 2017).

- [Best Environmental Management Practice in the Tourism Sector](#) (Comissió Europea, Joint Research Centre, 2013).

Guia de bones pràctiques mediambientals en el sector del turisme que defineix millores a les àrees prioritàries d'aigua, residus, energia i restaurants i cuines.

- [Circular economy examples and cases studies](#) (Ellen MacArthur Foundation).
Repositori de casos d'èxit dividit en diferents àrees, ciutats, disseny, moda, aliments, etc.
- [Increasing the Circularity of Hotel Textiles](#) (Programa de Residus Urbans de la UE, Copenhaguen).
Estudi elaborat a partir dels resultats d'enquestes realitzades en hotels de Copenhaguen (61% del total), i que consisteix en el mapatge de l'ús i la gestió de tèxtils en hotels a Copenhaguen i el potencial per augmentar la circularitat dels tèxtils.
- [Circular Economy Best Practices in the Tourism Industry](#) (CEnTour).
Recopilació de bones pràctiques en el sector del turisme. També inclou un repositori en línia del mateix projecte: Database of best practices - Circulartourism.
- [Circular Economy in Travel and Tourism](#) (CE360 Alliance, 2020),
Publicació del marc general de l'economia circular i el potencial de creació de valor econòmic, social i ambiental per als sectors clau de l'ecosistema turístic; defineix quins són els punts de contacte de la cadena de subministrament.
- [Plastic Reduction Guide for the Hospitality Industry](#) (Green Hospitality).
Guia per reduir el plàstic en el sector de l'hostaleria.
- [Reuse, Rethinking Packaging](#) (Ellen MacArthur Foundation).
Guia per millorar la reutilització d'envasos.
- [Replication Toolkit | InCircle \(incircle-kp.eu\)](#).
El Replication Toolkit del projecte InCircle inclou eines per donar suport a la redefinició del model de negoci, de processos participatius amb els stakeholders i l'avaluació de les estratègies circulars, entre d'altres.
- [Ellen MacArthur Foundation Network – Communications and Messaging Toolkit | Shared by Louis Smith \(thirdlight.com\)](#).

Eines de comunicació sobre circularitat.

ANNEX III.

Exemple del Pla de circularitat

A) Fitxa de l'establiment

Nom de l'establiment	Hotel Marisma
Categoria	3 estrelles
Activitat	Hotel
Adreça	Avinguda del Mar, 32, Portopetre, 07691 Mallorca
Nom de l'empresa	Hotel Marisma S.L.
Nombre d'habitacions / capacitat d'ocupació / nombre de pernoctacions anuals	25 habitacions
Àrea total de l'establiment (m ²)	500 m ²
Període d'obertura i activitat de l'allotjament	Obertura de l'1 d'abril al 31 d'octubre
Serveis que s'ofereixen	Restaurant amb cuina pròpia, bugaderia pròpia, piscina, organització d'esdeveniments
Càrrec i nom del responsable de l'elaboració del pla	Esther López / Responsable de sostenibilitat
Estructura organitzativa	Director de l'hotel: Alberto Pérez Responsable de sostenibilitat: Esther López Responsable de manteniment: Daniel Casado
Durada prevista del pla	El pla tindrà una durada de 2 anys i serà renovat en cada període de 2 anys, a comptar a partir de l'01/01/2023

Compromís amb els requisits legals:

L'empresa subscriu tots els compromisos col·lectius de reducció de la generació de residus de la Llei 8/2019 de residus i sòls contaminants, i de reducció d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle de la Llei 19/2019 de canvi climàtic i transició energètica, així com tota la normativa que l'afecti en matèria de circularitat.

B) Avaluació circular

INDICADORS	METODOLOGIA CÀLCUL/FONT	2022	2023	2024
------------	----------------------------	------	------	------

Àrea prioritària d'energia

Petjada de carboni anual per pernoctació (kCO2)		Metodologia UNE-EN-ISO 14064-1	1.900	*	*
Certificació d'eficiència energètica de l'edifici	Energia (kWh/m2 any) - lletra	Metodologia CALENER GT	350 - E	*	*
	Emissions (kgCO2/m2 any) - lletra	Metodologia CALENER GT	80 - E	*	*
Capacitat de proveïment d'energia (%)			0	*	*
Potència renovable instal·lada (kW)			0	*	*
Capacitat d'emmagatzematge (kW)			0	*	*

Àrea prioritària d'aigua

Capacitat d'autoproveïment d'aigua (%)			0	*	*
Consum anual d'aigua (litres)			3.500.000	*	*

Àrea prioritària de materials i residus

Reciclatge de residus d'obres, reformes i demolicions (%)			10	*	*
Recollida selectiva de residus (m3)**		Volum dels contenidors pel nombre de contenidors anuals	280	*	*

Àrea prioritària d'aliments

Consum de productes km0 (%)			10	*	*
Cistell que minimitza l'ús d'envasos (%)			15	*	*

Governança i sensibilització de l'organització

Inversió vinculada a bones pràctiques circulars (%)			20	*	*
Plantilla que ha rebut formació relacionada amb circularitat (%)			10	*	*
Proveïdors que operen amb un codi de conducta circular (%)			10	*	*
Recopilació d'accions efectuades sobre l'ús circular als clients		Instal·lació de cartells de sensibilització sobre el recanvi de tovalloles. Instal·lació de cartells informatius per reduir el consum energètic a les habitacions, tant per a la il·luminació com per a la climatització.			

* Cal calcular-ho en revisions anuals posteriors (només és obligatori mostrar l'any de la revisió, però es recomana incorporar-hi tots els anys des de l'inici del pla per obtenir la traçabilitat de la millora que es va aconseguint en cada revisió).

**Es recomana portar un registre per separat de cada residu per poder fer el seguiment de l'impacte de les mesures de circularitat en cada fracció.

C) Planificació circular

Objectius generals

Àrea prioritària	Indicador	Objectiu	Any
Energia	Petjada de carboni	Reducció en un 10%	2025
Energia	Capacitat d'autoproveïment	Increment de la capacitat d'autoproveïment en un 20%	2025
Aigua	Consum anual	Reducció en un 20%	2025
Materials i residus	Recollida de residus	Reducció del volum de residu de plàstic generat en un 20%	2025
Aliments	Consum de productes de quilòmetre zero	Increment de la compra de productes de km0 en un 50%	2024
Aliments	Cistell que minimitza l'ús d'envasos	Increment de la compra de productes alimentaris sense embalatge en un 30%	2024
Governança i sensibilització	Inversió vinculada a bones pràctiques circulars	Increment de la inversió en un 30%	2025

Accions

ACCIÓ N. 1 – Productes alimentaris de producció local i de temporada	
Àrea prioritària	Aliments
Descripció	Subministrament de productes alimentaris d'origen local i de temporada a l'establiment, impulsant la producció local de les Illes Balears i prioritzant en la carta la tria de productes que respectin l'estacionalitat i la disponibilitat dels aliments.
Responsables de l'acció	Gerent, responsable de compres i responsable de restauració
Agents implicats	Proveïdors locals (forners, pagesos, ramaders, xarcuters, viticultors, pesca responsable, entre d'altres)
Objectiu de l'acció	<ul style="list-style-type: none">• Priorització de la compra a proveïdors locals (50%)• Reducció de la petjada de carboni (15%)

ACCIÓ N. 1 – Productes alimentaris de producció local i de temporada

<p>Indicadors relacionats amb l'acció</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Petjada de carboni anual per pernoctació (kCO2e) • Consum de productes de quilòmetre zero (%) • Cistell que minimitza l'ús d'envasos (%) • Inversió vinculada a bones pràctiques circulars • Plantilla que ha rebut formació relacionada amb circularitat • Proveïdors que operen amb un codi de conducta circular • Recopilació d'accions efectuades sobre l'ús circular als clients
<p>Pla d'activitats</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identificació del format, origen, envasament i sistema de lliurament dels productes que s'adquireixen actualment 2. Formació en circularitat en el sector alimentari per introduir aliments d'origen local i de temporada de la zona 3. Definició de criteris per a la tria dels productes (segons la disponibilitat, menú) 4. Integració dels productes en la carta, tenint en compte l'estacionalitat i la disponibilitat 5. Divulgació del compromís de l'establiment sobre el subministrament de productes d'origen local i de temporada
<p>Recursos necessaris (humans, materials, econòmics)</p>	<p>R. humans: hores de treball que els diferents responsables de l'acció han destinat a l'estudi i la tria de productes</p> <p>R. materials: canvi de producte</p> <p>R. econòmics: cost que pot repercutir en el canvi de proveïdor</p>
<p>Inversió</p>	<p>2.000 euros</p>
<p>Període d'implementació</p>	<p>3 mesos (Inici 01/01/2023)</p>
<p>Beneficis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suport i promoció del comerç local • Minimització o eliminació de les necessitats de transport • Dinamització dels agents del territori • Reducció d'emissions • Reducció en costos de logística (embalatge, transports)

ACCIÓ N. 2 Instal·lació de sensors de presència i temporitzadors per a la il·luminació

Àrea prioritària	Energia
Descripció	Instal·lació de sensors de presència i temporitzadors per optimitzar el consum d'il·luminació mitjançant l'encesa i l'apagada automàtica als banys d'accés públic i als passadissos de les tres plantes de l'hotel.
Responsables de l'acció	Gerent, responsable de manteniment
Agents implicats	Proveïdor de tecnologia
Objectiu de l'acció	<ul style="list-style-type: none"> • Reducció de la petjada de carboni (5%)
Indicadors relacionats amb l'acció	<ul style="list-style-type: none"> • Petjada de carboni anual per pernoctació (kCO2e) • Certificació d'eficiència energètica de l'edifici • Inversió vinculada a bones pràctiques circulars
Pla d'activitats	<ol style="list-style-type: none"> 1. Estudi de consum i potencial de reducció 2. Contacte i avaluació de proveïdors de tecnologia de dispositius de control de la il·luminació 3. Instal·lació dels equips 4. Monitoratge del consum
Recursos necessaris (humans, materials, econòmics)	<p>R. humans: disseny, instal·lació i manteniment dels dispositius</p> <p>R. materials: material elèctric per a la instal·lació i els dispositius de control de la il·luminació</p> <p>R. econòmics: recursos per fer la inversió en compra de materials i instal·lació</p>
Inversió	5.000 €
Període d'implementació	3 mesos (Inici 01/03/2023)
Beneficis	<ul style="list-style-type: none"> • Reducció del consum energètic • Reducció dels residus generats gràcies a una disminució de la necessitat de canviar les lluminàries per l'augment de la seva durabilitat • Reducció del manteniment

Amb la col·laboració de Eurecat

eurecat
Centre Tecnològic de Catalunya ●